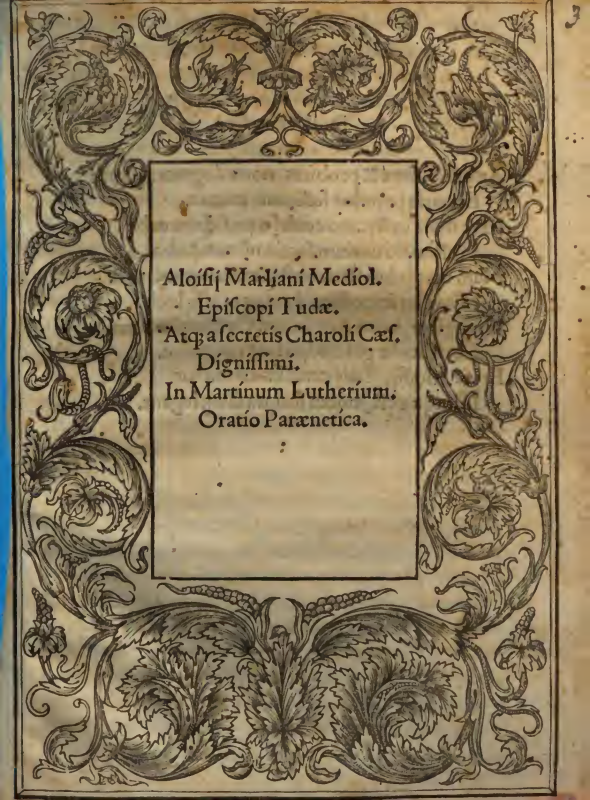

3

Aloisij Marliani Mediol.
Episcopi Tuda.
Atq; a secretis Charoli Cæs.
Dignissimi.
In Martinum Lutherium.
Oratio Parænetica.

Pauli exorcista.

Ambitio, ficta & probitas / noua dogmata gignit
Et uaria populos seditione mouet.
Hæc mala in Arctoo coalescunt sæpius orbe
Hussia ubi uarium factio nomen habet.
Nam magis infestos constat multūq; nocentes
His olim impositos dæmonas esse locis.
Hos igitur, uelut Arminium Germanicus armis
Christicolæ gladio spiritus exagitent.
Et pia Aloisij, (lati certissimus auctor
Is linguæ est) noctu scripta dieq; legant.

Aloisij Marliani Mediolanensis Episcopi Tudeñ.
in Martinum Lutherum Oratio.

VOD orbis imperium ad Germanos
puenerit, quod militaris disciplina, qđ
ue oēs bonæ artes (ut putatis) Luthē-
riani in Germaniā, cū imperio migraue-
runt, æquo animo profecto accipimus.
æquiore accepturi, si ut nomē, ita & orbis imperium
retineretis, nā nullus est eorū, qui bene sentiūt; qui nō
p̄ fortūa & dignitate ip̄erij quotidie uota faciat. bōas
uero artes, nec uobis inuidemus, nec in uobis desidera-
mus. Verū posteaq̄ ita libet Lutheriani uos parentes,
uos bōarū artiū magistros post hac appellabimus, uos
sapientiā magno prius diuortio facto / cū eloquētia cō-
ciliasse / uos copiose & apte Aristotelēo more in utrāq;
partē / qđ Arcefilæ, & Carneadi solū cōcessum erat / di-
cere posse asseremus, / uos solos, uos ueros, uos perfe-
ctos oratores, (licet nō oēs id sentiāt aut uelint) fatebi-
mur si unū dūtaxat impetrauerimus / ne hanc uestrā
sapientiā & eloq̄ntiā i religionē exerceatis. Nā posteaq̄
(ut uultis) languenti / & iacenti Italię studia & bonas
artes facile detraxistis / urbi & capitolio hoc est aris &
focis bellū inferre uidemini, Origo autē mali, quod tā
late serpit / extitit. quod quidā non tam latine q̄ docte
tempestate nostra scribere uiderent, & cū se tuerētur,
uobis opponebant Marcum Tulliū Ciceronem / quo
auctore loqui didicimus / qui sciētias oēs / ipsas quoq;
artes sua uerba quanq; (quæ a peritis tantum sciētia-
rum & artiū illarum intelligantur) habere / uolebat.

praeteritum philolophia, quæ minime de foro sermonis
elegantia accipere potest. Itaque uestras has simultates
cū omnes tū boni tū docti tanq̄ in theatro pugnas spe
ctarent, facile & si disceptare inter uos nō possent, ui
debāt alijs eloquentiā, alijs sapientiā deesse. Vos autē
Lutheriani qui eloquentiam usurpatis, quid putatis
aliud stoicorum breuia & acuta fuisse q̄ horū uerba?
acreserant, (ut hī sunt) in disputando, & cauti stoici:
sed rudes & horridi qui & hostē cōficere, & se recipere
seruareq; pulchre didicissent, Demū Lutheriani pau
latim postea licentiæ frena laxare & arietem in caput
ecclesię ducere, quod nullus ferre amplius, aut potest
aut dēt, cœpistis: nā Lutherus uir (ut puto) non oīno
malus. deteriores etenim longe eos existimo esse, qui
in eo latent, & illi tela suggerunt, ij enim cū sūmę im
pietati sūmā impudentiā adiunxissent, persuasere ho
mini ut in uitā & mores pontificū inueheret, tanq̄ illi
& censores ppetui, & dictatores in terris a deo nuper
missi essent. Inuectus est cū Lutherianis ī pōtīfices Lu
therus tā Illoto ore, tam ipuris uerbis, ut non meliore
eius uitā, q̄ uerba suspicaremur? Sed unde id Luth
eriani accepistis? quē imitati estis, nunqd ab illo didici
stis qui delata Adulterij muliere, dū alioꝝ uitia terræ
īscriberet, accusantes suo & proprio iudicio dānauit?
& ream cū nullus supeffet qui accusaret, absoluit, ea
tamē lege, ne peccaret? Animaduertite quāti illi dela
tores & accusatores alienæ uitę faceret, & utinā ille in
terris esset, ingens area, & latus campus nō sufficeret,
ut uestra errata Lutheriani describeret, cū solā ambi
tionem uestrā, solam inanis gloriæ cupiditatem unus

orbis capere non posse uideatur. Ab illo dicite Lutheriani didicistis, qui non uitas pontificum imitandas, sed eorum decreta & leges obseruandas docuit: plus enim ille dignitati tribuebat quam uita iubet igitur uerba eorum. audire, iubet obseruare, iubet parere, non iubet uitam imitari, licet nihil sit in hoc pontifice, quod non tam optimum sit, quam summum. sic Lutheriani armenta in pastores cornua erigunt: sed forte putatis, cum summa potentia coniuncta, summam impunitatem. tanti ne uos dei iustitiam facitis, quae & si uiuentibus (ut uobis uidet) quandoque pœnas non infligat, non tamen uelitionem & supplicia post mortem differt. Cum morte enim non omnia moriuntur, non ipse animus, non animi sensus, nisi forte ea quae de inferis scribuntur uana putetis, quae si uera crederitis / non negaretis profecto, uota, preces, sacra / uiuentium dona / ad mortuos facere, quid autem est aliud negare, quam impium / immanem / paritum, & filiorum / fratrum, coniugum & omnium denique qui uixere, etiam post mortem paricidam esse: cum tamen ea prodesse mortuis, iudeorum locupletissimo testimonio, quoque humeris nos innitimur probetur, neque gens aliqua tam barbara, tam effera sit. quae non deo licet. quae sacra non faciat. quae iusta non persoluat. quae non paritet, quae denique deum mortuis non propitiat, & donis altaria cumulet. iuidisse Lutheriani profecto humano generi quietem & foelicitatem uidemini, de his loquor qui tempore deo conciliantur, non de his qui hostes dei iudicati sunt, & quod immanius omnibus uidetur, non tam id credere, quam uelle scriptis uestris ostenditis / unum a uobis queram, utrum uiuentium precibus rediisse ad uitam aliquando mortuos audieritis: Si negatis nihil plus interrogo, Si

conceditis / quero minus ne uobis uideatur uiuentiu
precibus mortuos rediisse, an uiuentiu suffragiis con-
tracta corpoream labem / qua certo tempore excedit
citius dilui? quis tam alienus ab homine est, qui secun-
du ta facile, no putet q primu sit difficile? praesertim si
ab eo fiat / qui id facere possit / concessa illi a deo pote-
tia ut quicquid in terris ligauerit / aut soluerit / retia-
nerit aut dimiserit / de peccatis loquor / ligatum aut
solutum / remissum aut retentum esset in celis / haec
sunt concessa potestati potius q uite officia, utriq; ta-
men magis coeessa / nam Lutheriani si quis sacris ini-
tius & in sacerdotum numerum cooptatus / rem sa-
cram facit / nec tamen omnino expiatus est ac deberet,
& diuina illa uerba mente concipit & ore promit qui-
bus deus in eucharistia nos uti docuit / nunquid ille
rem sacram non perficit? perficit quidem non in dei
iniuriam / sed in suam poenam. minus ne censes esse a
sacerdote solis uerbis rem sacram fieri / quo nihil mi-
rabilius esse potest / an a summo pontifice uerbis aut scri-
ptis mortuoru qua pro tempore sunt poenas leniri aut
finiri? uel si libet Lutheri responde quaeso, utrum ab
imperatoribus sancitas ad bene beateq; uiuendum le-
ges probes? caue ne improbes / caue ne caesaris poten-
tia detrahas / cui deus optimus / dum inter Homines
uersaretur no detraxit. utitur sua igitur caesar coeessa
in orbe auctoritate. utuntur reges & populi caesaris le-
gibus. At tu Lutheri / & si fuerit Caesare semper maxi-
ma potentia, si leges sanctissimae, nunquid putas omnes
Caesares optimos fuisse. alia prorsus uite / alia dignita-
tis est ratio. culpaui uita / minui dignitas / non potest.

Vides igitur minus esse pœnas leniri mortuorū / quæ
tempore finiuntur / quā mortuos redire / minus esse uer-
bis pontificis hæc fieri, quā sacerdotis uerbis, rem sacrā
confici. mortuos uero rediisse & rem sacram a sacer-
dote fieri posse, & hanc summam potentiam concessam
fuisse, pariter ut docui, & docebo, euangelia testant. &
Iudeorum gentiumque non tam uerba quā facta com-
probant. natura aliter, nisi hominē exuamus, sentire
non patitur, leges etiā nos cogunt, & tamen erunt,
qui nos nec homines nec christianos esse uelint, ob
quarundam, ut ferunt, pecuniarum, usum, culpādi
usus, si malus, non potentia fuit rescindenda. propter
hos omnia sunt acta. propter hos, qui nec misericor-
des, nec liberales nos in mortuos esse patiuntur? O-
prietatem Lutheri impiā? quæ affirmat cōtra omnium
qui fuere sententiam nos pios esse non posse, Aduerte
si habes contra hanc summam pontificis potentiam,
euangelia. adducito contra hanc nostram in mortuos
pietatem. quæ cum non habeas, permitte tibi persua-
deri ut credas eorum esse, ut iubeāt, nostrū, ut paream-
us officium. solebant qui rebus nouis in Rep. stu-
debant, honestos saltē titulos prætexere, ratione & au-
ctōritate inniti, nullā uero tu rationē adducis, nullius
tu auctōritati inniteris, nisi quod tibi ita uidetur, & te
inermē nescio, an sano consilio omnibus armatis obi-
cis. Putas ne præterea deū Lutheri ignorasse sacerdo-
tes onera grauiā & pene itolerabilia imposuisse, & im-
posituros? uidebat enim ea & præuidebat, & tamen
fieri quæ imperabant uolebat: at tu unus inuētus es q

quod in e iubebat fieri, ne fiat imperes, sed inquis R^o
mano pontifici Petri successori, hic primus locus non
debet, cū nec soli Petro cōcessus fuerit. fateris cōces-
sam hanc ligandi soluendiq; potestatem; sed non soli;
quod & ego fatebor. sed tamen prius illi & soli clauēs
donauerat, nec quosdam Asiaticos & græcos tecum
sensisse contendas, Cur non magis Lutheri græcos &
Asiaticos seq̄ris, qui bene sensere? sed satius existimas
cū paucis errare, q̄ eū multis bene sentire, uerū licuit
illis, quod tibi non licet, res nō adeo tunc decretis pa-
trū & conciliorū atq; nunc est, recepta erat. Sed uidea-
mus Lutheri, & patiare quæso te sine cōtumacia refel-
li. ego enim te sine contumelia refellam. euāgelia tam
plana tam clara sunt ut ab omnibus itelligi sine inter-
prete possint, cū ad omniū salutem faciant. obscuriora
fuer̄ alia quæ prius scripta erant, cū nūdū sol ad hori-
zontem peruenisset, hoc est prius q̄ nobis deus natus
esset. noli igitur tenebras scriptorum huic diuinę luci
offundere, noli nubibus solem obducere. Sed mera
uerba accipiamus. petebat à discipulis deus quē filiū
hominis crederēt? unus respōdit Petrus, qui profecto
non respōdisset nisi inter eos habitus esset primus, in-
terrogati sunt plures, respondit unus. huic christus,
promisit, & cū promisit donauit clauēs regni celorū,
unī inq̄ Petro, non pluribus. nam si aliter sentias aut
simplicitatem euangelij peruertere, aut diuinum ser-
monē impropriū fateri cogeris. uerba audi, dabo tibi
clauēs regni cælorum, non uobis dicit, si id uoluisset
deus, uerba ne illi defutura erant? Demū postea, & su-
per hanc petram edificabo ecclesiam meam, licet sint,

qui uelint petram christum, nos tamen, ut inter nos
conuentum est, eos uerbis diuinis non miscbimus; Sed
animaduerte Lutheri utrum aedificator, & fundamen-
tum aedificij idem esse possint. Quis est qui proprie dici
credat? nam quis unquam aedificatorum supra se ipsum domum
aedificare uidit? proprium magis est, ut sit aedificator
ecclesiae deus. fundamentum ecclesiae tanquam petra, petrus,
quod forte melius latine, quam alijs linguis sonat, quod ui-
delicet Romanam ecclesiam caput aliarum futuram esse, &
praeuidebat & uolebat. An tibi satisfactum putas? ui-
deo te etiam nodum in scirpo quaerere. cupis ne dum
solum petrum alloquitur dominus audire? quis est qui lo-
cum ignoret Lutheri? quid est quod te lateat? sed forte
ea animo tuo officiant, quae te uerum uidere non patiuntur,
Ira / Inuidia / Ambitio / dum alius esse / alius uideri cu-
pis / uerba sunt ad petrum, Petre amas me, quis, ille re-
spondit, tu scis quia amo te / pasce agnos meos, iterum
pasce, agnos meos, & rursus pasce oues, cui unquam apo-
stolorum dixit, pasce agnos, pasce oues meas? quem ter
unquam interrogauit? quis ter unquam respondit? mira est in-
terrogantis uis, mira ter respondentis fides, quis igitur
est qui dubitare possit, tanquam primo pastori Petro locum
primum non deberi? sed forte alijs moriturus dixit, Petre
ne deficiat fides tua. & rursus tu conuersus confirma
fratres tuos. solum petrum his uerbis allocutus est tanquam
sumum & fortissimum futurum extremis in rebus dubijsque
& afflictis aliorum ducem. Quod si etiam dubitas responde
mihi derelicturus terras, & in caelum ascensurus dominus
utrum in terris uicarium nullum, aut plures reliquerit?
absurdum est si dixeris nullum, & deum caput in terris

ecclesiæ, & hoïem sine homine esse uelis. scimus orbis
celi, & terræ & omnium, deum dñm esse, sed utrum homini
bus hoïem præesse uoluerit? dices forte plures. belluam
multorum capitum putasne uoluisse ecclesiã suam deum? &
oia que bene se habent & recte disposita sunt ad unum
referri. orbem, ad deum unum, diem ad solem, noctem
ad lunam / exercitum ad ducem / nauem ad rectorem / nec
deesse animalibus / auibus / aut etiam minutis apibus
unum, Solam ecclesiã homine uno, rectore uno / arbitrio
uno carere? Quod si uni credidit / cui dices potes nisi
petro? clauis aut istæ cæli quid sibi uolebat? quid po-
terant? si id quod persuademus & omnes crediderunt (&
cum omnes dico te unum excipio) non possunt, quid po-
terunt? cur tam illustribus uerbis munus suum donatu-
rus dñs ornabat, si non par uerbis erat quod donaret?
Si summam potentiam largiebatur (ut magnifica illa
uerba habent) cur inuides? cur uti prohibes? patiare
igitur Lutheri Petrum & successores petri esse quod
sunt, qui si aut uita aut potentia abutuntur / mihi cre-
de sentient aliquando summam potentiam / minime
esse debere / licentiam / Melius uero de confessione Lu-
theriani statuistis? o rem inauditam perturbari confes-
sionem. ab his qui cum deo uixerunt dum in terris esset
decretam, longo usu obseruatam, ab ecclesia confirmatam,
que si non esset, nouis legibus ab ecclesia statui deberet,
ab ea dico ecclesia, quæ a deo & spiritu regitur, quæ tot sancti
uiri fecerunt, ut euangelio se non credituros dicerent, nisi
ecclesia confirmaret. credemus igitur euangelio, si hos au-
dimus, credemus Paulo quia confirmauit ecclesiã, ecclesi-
æ uero, quæ hæc confirmare potuit, non credemus? licet

autē / si forte id nescis / leges nō alienas a diuinis legi-
bus quę humano generi cōducant p tēporū & reꝝ co-
gnitiōe cōdere, nā alia nascētī ecclēsię / alia adolescētī,
alia senescētī / & effētē pꝛēsidia cōueniūt / nāq; nascētē
mors dñi / martyꝝ sāguis / & scōꝝ miracula fūdaurī,
adolescētē doctissimorum uirorū scripta excipere,
senescētē uix morte, uix sanguine uix miraculis aut
scriptis, uix deniq; conciliorum pōtificum, & patrum
decretis / si erūt qui te audiēt / retinebimus / & pfecto,
metu / & pudore / cōfessio homines detinet, & uirtuti
& religiōi cōglutinat / tolle Lutheri metū religiōis
tolle pudorē / tolle preces hominū apd̄ deū & dei gr̄as
apud homines (ut facere uideris) ualere, tolles & re-
ligiōē. licebit quicquid libuerit, in tāta aut licētia su-
blata pietate, quę s̄cītitas / quę fides / quę religiō esse
pōt: qbus sublati, p̄turbatio uitę sequit̄, & magna cō-
fusio / unde humani generis societatē tolli necesse est,
uoluptatē pfecto deū faciemus, quid āplius Epicurus
hominū & dei hostis religiōi obesse potuisset: persua-
des ne tibi Lutheri Germāos penes quos semp̄ seuera
fuere coniugia rara, adulteria, Bocmorum qui de fide
male sentiunt exēplo ob permistā illam cū mulieribus
(ut fert̄) libertatē nō mouerit: quis est germanæ uir-
tutis frugalitatis & magnanimitatis, q id audir̄ possit:
licet a tuis consilijs alienū putē, quis tamē eos excusso
iugo cohibebit: quod si Lutheri te non impiū sed pro-
pietate ea q̄ agis agere nobis psuadere uis, respondēdū
tibi erit, cur pōtificem nō adibas: cur stomachi huius
tui argumētū nō exponebas: dices fortasse timebā ne
mihī piculo esset, iam uideo tibi unam uirtutū deesse,

fortitudinē, nō lic hi qui deo aſſati ſunt, quos antiqui
mirabantur, quanto animo ſponte in ignes, in ferrū,
in mortes ruerent. duo profecto in te diuerſa uideo cū
ſūma audaciā, metū, At cur nō saltē litteris explicatiſſe
Sed (ut puto) in theatro & labyrintho prius te inue-
niſti, q̄ te ingredi putares, lōgius profecto progreſſus
es q̄ opinareris, tibiq; euēit ut belluis ſolet, quæ licet a
natura feroces ſint q̄ſcunt, at ſtimulis agitatae, ſeuius
furere conſueuere. & præcipites in ſuā & aliorū perni-
ciem ferri, ego etenim meo ex animo tuū proſpicio ani-
mū. & tibi uſu hoc eueniſſe ni fallor, mihi perſuadeo,
& utinā ita ego animi tui æſtus quos concitatos uideo
ſedare poſſem eloquentiā aut ſapientiā, quarū neutrā
cū habeam, neutram mihi uendico, nec tu ſatis reme-
diā admittis Lutheri, cū philoſophos non audias, nec
decreta patrū admittas, nec ſancita cōciliorū recipias,
euangelijs uero tanq̄ tuis ita uteris, ut p̄ arbitrio tuo
ea loqui uelis. Itaq; quis tecum congregi poteſt, aucto-
ritate ne eruditorū? quos non audis, ratione? a qua &
tu alienus es, & nulla de fide eſt ratio, quæ te nolētem
cogere poſſit. ratio quidem a philoſophis quærenda
eſt, nequaq̄ a religione, quid enim alienius q̄ a rectorū
demonſtrationē & a geometra perſuaſionē quærere?
plus a fide quæris q̄ fides poſſit. nā occultare fidei ra-
tionē tam deus uoluit, q̄ fide uti. nec ratioē ultra fidē
progredi, obductis in uita tenebris, nos patit. legibus
igitur & mori credendum & parendū eſſe maiores uo-
luere, credendūq; cum multitudinē, neq; quærendam
rationē, ubi non ſit ratio. niſi quod maiores noſtri ita
uoluerunt/ita ſtatuerunt/ita obſeruatū eſt/ita ille nō Py-

thagoras dixit, sed qui optime patrē suū deū deus no-
uerat. alia autē quæ tu a te prorsus alienus scripsisti,
cū nihil cōmune cū lege & ueritate habeant, non attin-
gemus. Sed et quis unq̄ contra philosophos / quī res
moueri negabant pugnauit? quis cōtra eos qui diuidi
res cōtinuatas non posse assercbant? quis cōtra eos qui
igné calidū non esse uolebant? hac una & sola pugna-
uere ratione ut experirent / qui ignē negarent calidū,
in eo an ureret / pro fide igitur prophetarum oraculis,
dei ipsius / qui in terris fuit testimonio / martyrū san-
guine & miraculis firmata / pugnabimus? & in thea-
trū tanq̄ rem nouā adducemus fidē. sanctius & reuerē-
tius cū religiōe agit silētio & meditatiōe, q̄ ostētatiōe,
neq; qcq̄ i religiōe religiosius esse potest q̄ pic credere,
& sancte uiuere / misteria autē fidei uulgare sacerdotes
tam nefas esse puto / quā olim eleusina sacra. At cū ui-
det te Lutheri populus locū quē cupiueris tenere / &
tanq̄ i præsidiō locatus esses / nolle a loco deici / putat
te aliquid facere. sed quis te loco pellet? nisi te deus ful-
mine deiecerit / hinc tu in pontificis potentiā sūma li-
centia inucheris / ut obseruantia fidei intereat, ut mor-
tuorū suffragia ut pietas in cōfessionem / ut religionis
metus. quæ resp. optimis licet legibus iſtituta q̄esceſ-
possit / si seditioſis in leges i magistratus dicere liceat?
q̄ religiosi in leges, in sacerdotes i legū usum maiores
nostri, qui etiā ante ortā mundo lucē, ita statuere, ut si
quis de diuinis aliter sentiret q̄ a maioribus decretum
esset, & usu a sacerdotibus confirmatū / impune oīum
telis obrueretur, ne unius culpa concitata dei ira, oēs
pœna afficeret. In his enim deus impietate, i alijs quod

impios patiuntur / negligentiam ulciscitur hinc ultra
quā solet in Germania pestis debacchar. hinc hostiū
imperij quotidie maior auctoritas esse uidet. ignorare
præterea Lutheri uideris apud quos hæc aconita spar
gas. In Germania hanc rem tractas, in religiosa inq̄ &
pia Germania / cuius religionē Romanā tueri cū ar
mis, tū concilijs officiū est, uidete ne dū maiestatem pon
tificis Romani oppugnatis Lutheriani, dignitatem imperij
Romani oppugnetis? nā o Germani nō amplius aucto
ritati pontificis iminet Lutherus, Sed Imperatoris & pa
trię dignitati. si quis. n. uos roget germani, unde impe
riū? unde principibus eligēdi Imperatorē facultas? quis
est qui hæc in Romanum pontificem non referat? sed
dicite si quis rogabit. Romanus ne pontifex est? quid
respondebitis? caute ne cū Lutherio dicatis summū
nō esse pontificem, nā tum ille interrogabit quo pacto
imperator imperator, & electores electores erunt, si
Romanus pontifex, sumus pontifex nō est. ita est affi
nis utriusq; causa, ut utraq; aut dānare aut absoluerē
sit necesse. neq; prudens magisq; pius Lutheri uideris.
cū te Husitarū gentem dānatam sequi profiteris, &
illa olim Reip. uulnera refricādo recrudescere cogis,
idq; in Germania facere audes. sed quis diem husitis
dixit? an ignoras? Germanus Imperator, Germani prin
cipes? concilium patrum Regum & reip. christianæ?
apud quos causam eorū auctor dixit? apd eosdē. a qui
bus igne dānatus? a Germano imperatore, a principi
bus Germanis? & unius orbis christiani cōsensu. ubi?
in germania Cōstātic, qui ignē armati obsedere? Ger
mani. uos ne Germani nunc uestris sententijs dānatos

absolutis, & maiores uos dānabitis. Lutheriūq; qui
& uos in deū impios & in maiores uos ingratos facerē
cōtendit, audietis. uerū nūc primū sapere germaniam
uolunt Lutheriani, serius neq; Phruges sapiunt. liceat
mihī quāso Germani uno (ut aiunt) uerbo maiorum
uestroꝝ laudes quā uestrā sūt enumerare. Illi Gallia
dum uoluerūt inūdauere, illi Hispaniā illi Africam &
Asiam, illi Italiā, illi Romanū imperiū quātūcūq; est, in
Germaniā inuexer. sed nunq̄ maiores uires & opes in
Germania fuere. opes & uires in uobis, maiorum ue-
ro præclara facta laudent, & ut libere dicā quid sentiā
has opes has uires nollē pfecto tā steriles eē. At inqes,
bonis artibus & studijs maiores, tuos Germani longo
iteruallo præterier, cōtūde in unū tua ingenia germa-
nia & exprime, unū Albertū magnū nobis dabis, hūc
solū quē latini insolētī græciꝝ opponāt, hūc scientiarū
multiplicitate & occultarū naturę causarū scēlici cogni-
tiōe. liguis uero pluribus loqui germāos cōtēdūt, sed
cauete Lutheriāi. ne dū ī oībus liguis aduenę & hospi-
tes estis ī nulla ciues sitis. nā Lutherianoꝝ qdā scripta
aliqñ uidemus, q cū græce scribūt, latine scribere uidē-
tur, dū latine græce. demū caue Lutheri frustra reli-
giosissimā gētē ificere, quę religionē ptegat. O quātā
malorū segetē uideo si ifici posset, putas ne ceteros ifici
uelle, aut uinci. sūt arma alijs & opes, q ī melior causa
deū quoq; ducē habebūt. tu ne, tu ne ratorū malorū au-
ctor eris Lutheri. nec ob aliā cām q̄ ut uidearis, & no-
mē tuū cū eo q Dianę Ephesię tēplū icēdit, extendas.
sunt enim tam peruersa qñq; hominū ingenia ut a po-
steris potius malī agnosci uelint, q̄ ignorari. Et ut finē

faciam Lutheri si me audies qui tibi pfecto deterjora
non opto q̄ mihi/te hominē natum parentibus chri-
stianis & his sanctis legibus adoleuisse, & cōsenuisse,
non sicut magna laude recordaberis, & nūc paululum
decessisse, cōcītū forte aliquorū stimulis, & exagitatū,
quā quid iratus scripsisti, non tu, sed iratus scripsit, si
disputando aliquid deūū dixisti, non semper uera in
mediū de rebus dubijs differentes asserūt, si lapsus es,
hō es, palinodiā age; Stefichorus cū risum amisisset,
palinodiā recuperauit/pater tuus Augustinus libros
retractauit, efficit tandem Lutheriani/ut nos itali ne
gare non possimus/uos nō disertos tātū, sed eloquē-
tes. dissuadete quæso orōne uestra, quantū persuasisse
putatis/cōcilia teipsum religiōi. Lutheri, redde te no-
bis, nam furere est, solū uelle sapere, putas ne ingenio
aut doctrina oēs qui hac lege uixere, aut uiuunt, excel-
lere? & te solū sapere? cū alij insaniant insanis pfecto
si id credis, sed sapiēs si me amicissimū audieris. V nū
pretereā a uobis Lutheriani peto, ut si in scribēdo nō
p̄fecero/saltem me sciatis, tū uobis tū Rcip. p̄desse
uoluisse/uos uero qd de uobis statuatis ipsi uideritis,
ne uno tempore deum, & homines hostes habeatis.

F I N I S.

Vienæ Austriæ. Impressum. Anno.
Domini, M. D. XXI.